

УНІВЕРСИТЭЦКІ ВЕСНІК

Выдаецца з мая 1996 г. Перыядычнасць - 1 раз у месяц

Газета Установы адукацыі «Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Куляшова»

№ 7 (251)

жнівень
2018

ДАСЯГНЕННІ ЎНІВЕРСИТЭТА Ў ФАКТАХ

Мінулы 2017/2018 навучальны год стаў выніковым не толькі ў плане вучэбна-метадычнай і навуковай працы, пра якую мы пісалі ў шостым нумары газеты, але і ў сферы спартыўнай і творчай дзейнасці студэнтаў. Звернемся да канкрэтных фактаў.

Уражваюць вынікі міжнародных спаборніцтваў рознага ўзроўню, у якіх удзельнічалі студэнты факультэта фізічнага выхавання: Ірына Курачкіна на чэмпіянаце свету па вольнай барацьбе ў Парыжы ў жніўні 2017 года заняла 3 месца, а

А зусім нядаўна, у перыяд летніх канікул, Арцём стаў чэмпіёнам свету ў спаборніцтвах сярод студэнтаў па тайскім боксе, якія праходзілі ў Тайландзе ў межах Сусветнай універсіяды (ліпень 2018).

У складзе каное-двойкі на дыстанцыі 500 і 200 метраў Надзея Макарчанка заваявала залаты медаль чэмпіянату свету па веславанні на байдарках і каное сярод юніёраў і моладзі (Балгарыя, ліпень 2018). Незадоўга да гэтага спартсменка заваявала срэбра чэмпіянату Еўропы ў Бялградзе.

вакальны ансамбль "Голдэн" (кір. В.Д. Радзевіч), харэаграфічны калектыў "Out of control" (кір. А. Фомчанка); Народны вакальны ансамбль "Гармонія" (кір. В.П. Рэва), Максім Міхалькоў і Дар'я Шыматкова (кір. М.П. Шаран), а таксама МДУ імя А.А. Куляшова ў цэлым.

Студэнтка факультэта замежных моў Ганна Янкова стала ўдзельніцай фіналу рэспубліканскага этапа Міжнароднага міжвузаўскага конкурсу грацыі і артыстычнага майстэрства ГА "БРСМ" "Каралева вясна - 2018"; студэнтка факультэта эканомікі і права Таццяна Пагосцьева прыняла ўдзел у фінале XI Нацыянальнага конкурсу прыгажосці "Міс Беларусь - 2018"; танцавальны ансамбль факультэта замежных моў "Out of control" прыняў удзел у VIII Міжнародным міжвузаўскім фестывалі танца "Зрабі крок наперад!" (г. Віцебск).

Народны харэаграфічны ансамбль "Церніца" прыняў удзел у дабрачынных канцэртах у Францыі пры падтрымцы федэрацыі "Французскай народнай дапамогі" дэпартаменту Па-дэ-Кале, партнёраў Цэнтра інфармацыйных рэсурсаў французскай мовы і культуры ўніверсітэта.

У маі 2018 года творчы калектыў (Народны вакальны ансамбль "Квецень", вакальны ансамбль "Голдэн", Народны харэаграфічны ансамбль "Церніца") прынялі ўдзел у фінале рэспубліканскага фестывалю мастацкай творчасці студэнцкай моладзі "Арт-вакацыі-2018" у межах рэспубліканскага свята "Моладзь і творчасць - гісторыя будучыні".

У скарбонку творчых дасягненняў універсітэта ўсё больш важкі ўклад уносяць студэнты-замежнікі. Так, на рэспубліканскім фестывалі творчасці замежных студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі "F.-ART.by - 2017", які адбыўся ў лістападзе-снежні і праходзіў пад дэвізам "Моладзь свету: самабытнасць, салідарнасць, супрацоўніцтва", замежныя грамадзяне з Расіі, Украіны, Таджыкістана, Арменіі, Туркменістана і Кітая былі адзначаныя пяццю дыпламамі: двума дыпламамі I ступені рэспубліканскага інтэрактыўнага праекта "Мой родны кут, як ты мне мілы!" і рэспубліканскай выставы-конкурсу "Асэнсаванне спрадвечнага" і трыма дыпламамі II ступені рэспубліканскага конкурсу відэазэс "Пункт гледжання: выбар, час, магчымасці", рэспубліканскага конкурсу квэст-ініцыятыў і ўжо названага вышэй праекта "Мой родны кут, як ты мне мілы!".

У фестывалі творчасці замежных студэнтаў "Дружба народаў" дыпламам I ступені ў намінацыі "Харэаграфічнае мастацтва. Вялікія формы" быў узнагароджаны калектыў студэнтаў з Туркменістана МДУ імя А.А. Куляшова, дыпламам II ступені ў намінацыі "Вакальна-харавае творчасць. Сола" - студэнт факультэта эканомікі і права Аразмухамедаў Ішангулы.

Па матэрыялах кіраўнікоў падраздзяленняў.

Удзельнікі фестывалю «АРТ-вакацыі»

ў Польшчы ў лістападзе - 2 месца. Вера Хвашчынская стала трохразовай чэмпіёнкай на чэмпіянаце свету па шашках у Балгарыі (жнівень 2017). Чэмпіят свету па сучасным пяцібор'і (Каір, жнівень 2017) прынеслі Палазову два бронзавыя медаль. У жніўні ж у Тайбэй (Кітай) праходзіла 29-я Сусветная летняя ўніверсіада, на якой 2 месца па цяжкай атлетыцы заваявала Дар'я Навумава, а ў Карэі на чэмпіянаце свету па летнім біятлоне Уладзімір Чапелін дасягнуў лепшага выніку ў спрынтарскай гонцы.

У верасні 2017 года на чэмпіянаце свету па вольнай барацьбе Вераніка Іванова заваявала 2 месца, а напрыканцы года міжнародны турнір па вольнай барацьбе, які праходзіў у Польшчы, прынес нашым спартсменам адразу некалькі ўзнагарод у розных вагавых катэгорыях: 1 месца - у Таццяны Яфрэменка і Ксеніі Станкевіч, 2 месца - у Фацімы Сідаковай, Веранікі Івановай і Ганны Садчанка, 3 месца - у Яўгеніі Андрэйчыкавай.

Арцём Віннік на чэмпіянаце Еўропы па тайландскім боксе заваяваў 2 месца (Парыж, кастрычнік 2017). На этапе Кубка свету па канькабежным спорце сярод моладзі да 23 гадоў 3 месца ў каманднай гонцы заваявала Яўгенія Вараб'ева, такі ж вынік паказала і Марыя Кротава (лістапад 2017).

У другім паўгоддзі некалькі ўзнагарод заваявалі нашы барцы. На міжнародным турніры па вольнай барацьбе (люты 2018) 3 месца ў розных вагавых катэгорыях атрымалі Ксенія Станкевіч і Вераніка Іванова, якая ў маі месяца на чэмпіянаце Еўропы таксама заваявала бронзавы медаль.

Алег Мяхлін на чэмпіянаце Еўропы па каратэ ў межах маладзёжнага турніру (люты 2018) заваяваў 2 месца. А фінал Кубка свету па канькабежным спорце сярод моладзі да 23 гадоў (сакавік 2018) прынес Максіму Кандрацэву, Арцёму Чабану і Яўгену Болгаву 2 месца ў камандных гонках і 3 месца ў агульным заліку.

У чэрвені месяцы зноў гучала імя Арцёма Вінніка, які на Кубку свету па кікбоксінгу заняў 1 месца.

валях. І мы ганарымся наступнымі вынікамі: Дар'я Суворава - 2 месца ў намінацыі "Харэаграфія" (сола), Вітал Баранаў - 3 месца ў намінацыі "Інструментальны жанр" (саліст) Рэспубліканскага прафсаюзанага форуму студэнцтва "Студэнцкая восень"; Варвара Давыдзенка - 3 месца ў абласным этапе рэспубліканскага конкурсу "Студэнт года - 2017"; Ганна Рыбакова - 1 месца ў намінацыі "Саліст-вакаліст" у конкурсе папулярнай песні "Студэнцкі лістапад" у межах адкрытага фестывалю "Палітра творчасці" і інш.

На Рэспубліканскім фестывалі мастацкай творчасці вучнёўскай і студэнцкай моладзі "АРТ-вакацыі" студэнты нашага ўніверсітэта заваявалі цэлы камплект ўзнагарод. Так, толькі дыпламы I ступені былі заваяваны ва ўсіх асноўных намінацыях: у намінацыі "Ансамбль народнай песні" - Народны вакальны ансамбль "Квецень" (кір. Н.А. Лазаркова); у намінацыі "Рэцытацыя" - Станіслаў Юрчанка, Дانیіл Печанко і Анастасія Ляднёва Анастасія (кір. А.М. Макарэвіч і М.Ю. Ганін); у намінацыі "Саліст-вакаліст акадэмічнага напрамку" - Караліна Яфрэмава і Ганна Рыбакова (кір. Л.Я. Браілоўская); у намінацыі "Аркестр народных інструментаў" - Народны аркестр народных інструментаў "Аллегretto" (кір. П.П. Забелаў); у намінацыі "Выканаўца твораў народнай музыкі" - Глеб Старавойтаў (кір. П.П. Забелаў); у намінацыі "Харэаграфія" - Народны харэаграфічны ансамбль "Церніца" (кір. М.А. Квасціян).

Дыпламантамі гэтага вядомага фестывалю сталі хор студэнтаў "Аксаміт" (кір. М.В. Атаян),

Паважаныя педагогі і выкладчыкі! Дарагія студэнты!

Ад усяго сэрца віншваем усіх з Днём ведаў!

Слаўная традыцыя святкаваць першы дзень новага навучальнага года аб'яднала многія пакаленні: яго адзначаюць усе, ад выхаванцаў дзіцячых садкоў да людзей, якія даўно ўжо скончылі школу або ўніверсітэт. Гэта наша агульнае свята, таму што ў аснове любой справы, любой прафесіі і нават хобі ляжаць веды. Яны даюць чалавеку ўпэўненасць і свабоду ў выбары жыццёвага шляху, магчымасць дасягнуць поспеху і рэалізаваць свае здольнасці. Менавіта таму мы значную ўвагу надаем якасці адукацыі.

Жадаем вам захаваць дзіцячую прагу да ведаў, юнацкую дапытлівасць розуму і сталасць разваг! Са святам 1 Верасня! Хай гэты дзень стане добрым стартап на ўвесь навучальны год!

Рэктарат і прафкам супрацоўнікаў

Віншваем!

Рэктарат і прафкам супрацоўнікаў універсітэта
віншуюць з юбілеем

**ЯКУБОўСКАГА Уладзіміра Аляксандравіча,
МІХАЛАП Маргарыту Уладзіміраўну,
РОСКАЧА Аляксандра Рыгоровіча,
МАЦКЕВІЧ Наталлю Уладзіміраўну,
ГАЛІНОўСКАГА Станіслава Паўлавіча,
ПРАКОФ'ЕВУ Вольгу Алегаву!**

Жадаем добрага здароўя, плёну ў працы і творчасці,
асабістага шчасця, дабрабыту і бадзёрага настрою!

Библиотека университета: в новый учебный год в обновленном формате

Жизнь и мир вокруг стремительно меняются. Современная вузовская библиотека существенно отличается от той библиотеки, которой она была еще несколько лет назад: меняются структура и функции, технология работы и виды информационных ресурсов. Произошли изменения и в деятельности библиотеки университета.

Библиотека МГУ имени А.А. Куляшова - по-прежнему центр информационного пространства учебного заведения, чья деятельность ориентирована на интенсивное развитие информационного обеспечения образовательного процесса и научных исследований.

Изменения коснулись структуры библиотеки и специфики обслуживания. С нового учебного года услуги пользователям предоставляются в **отделе формирования информационных ресурсов** (ведение электронного каталога и формирование электронного архива документов, комплектование фондов и книгообеспеченности) и в **отделе обслуживания** (обслуживание на абонементах и в читальных залах учебных корпусов №1 и №2). Фонды библиотеки учебного корпуса №3 переместились в учебный корпус №1. В ведение отдела обслуживания перешло справочно-библиографическое направление работы библиотеки. Информация о структурных изменениях, о месте оказания услуг пользователям отражена на обновленном web-сайте библиотеки **library.msu.by**.

На фоне развивающихся информационных технологий наблюдается возрастание спроса на информацию в электронном формате. Эпоха, в которую основной объем знаний человечества хранился только на печатных носителях, подходит к концу. Наблюдается процесс постепенного вытеснения печатных изданий электронными ресурсами. На web-сайте библиотеки размещен **электронный архив** полнотекстовых документов. Вниманию пользователей - материалы конференций и работы преподавателей университета, авторефераты диссертаций, продукция издательского центра.

Свободный и быстрый доступ к информации становится важным фактором для успешного развития высшей школы и науки. В настоящее время библиотека активно предоставляет доступ к **базам данных** собственной генерации, удаленный доступ к приобретенным базам данных и полнотекстовым интернет-ресурсам.

Электронная среда с ее новыми возможностями позволяет сделать

организацию фонда библиотеки более гибкой, чем традиционная. На web-сайте библиотеки можно познакомиться с виртуальными выставками литературы, бюллетенями новой литературы, поступившей в фонд библиотеки за последний период. Здесь же размещена информация о библиографических списках и указателях.

Преимущества использования **электронного каталога** для современного человека очевидны: оперативность и многоаспектность поиска, удобство и простота. На web-сайте библиотеки предоставлен доступ к электронному каталогу библиотеки.

Развитие электронных информационных систем расширяет возможности библиотеки при поиске и быстром получении полнотекстовой информации из других библиотек и информационных учреждений. Пользователям оказывается **услуга электронной доставки документов**.

На web-сайте библиотеки можно найти ответы на традиционные вопросы, возникающие у пользователей при перерегистрации, в случае утери литературы и при подписании обходного листа. Сотрудники готовы ответить на вопросы своих пользователей: на web-сайте действует **виртуальная справочная служба**.

Первокурсникам посвящен отдельный раздел сайта - своеобразный экскурс по ресурсам библиотеки. Студентам старших курсов будет интересна информация об услуге по проверке текстов на наличие заимствований при помощи системы поиска «Антиплагиат», примеры библиографического описания списка использованных источников. Научным сотрудникам - информация об избирательном распространении информации (ИРИ) и дифференцированном обслуживании руководителей (ДОР).

Библиотека - постоянно развивающийся информационно-ресурсный центр университета - в обновленном формате в новом учебном году ждет своих пользователей.

Елена АСТАПОВА,
заведующий библиотекой.

Ежегодно 13 сентября отмечают свой профессиональный праздник люди, без которых сегодня трудно представить жизнь современного человека – IT-шники: администраторы сетей, баз данных, почтовых систем, программисты, системные администраторы... Это День программиста – праздник, отмечаемый в 256-й день года. Трудно ли быть программистом? Особенно, если ты, например, профессиональный физик? Об этом мы спросили у кандидата физико-математических наук, доцента кафедры математики и информатики Елены Валерьевны Тимошенко.

– Елена Валерьевна, мы знаем, что Вы активно занимаетесь научной деятельностью. Что лично Вас мотивировало заняться наукой, причем такой серьезной – «точной»?

– Другой выбор было бы трудно представить. В лице моем учителем физики был В.В. Барашков, первый Народный учитель Беларуси. Именно он заложил во мне «правильное» и «нужное» отношение к физике, научил каждую решаемую задачу рассматривать как обычную жизненную ситуацию, сумел привить увлеченность исследовательским процессом. В университете мне тоже повезло: я училась у опытных физиков – доцентов С.М. Чернова и Л.Е. Старовойтова, профессора В.И. Лебедева; сыграл свою роль «патронаж» высокого профессионала в области экспериментальной физики доцента С.С. Гусева. В рамках дипломного проектирования мой научный руководитель профессор В.А. Юревич предложил интересную тему исследования, которая находилась на стыке традиционной оптики и лазерной физики. Дипломная работа получилась емкая, достаточно серьезная, поэтому решено было отправить ее на конкурс. К слову, работа была отмечена дипломом республиканского конкурса студенческих научных работ, и такая оценка, безусловно, не могла не повлиять на мое решение продолжить исследования в этом русле уже в аспирантуре.

– От абитуриентов и их родителей можно услышать, что физика как специальность сегодня уже изживает себя, является «не перспективной», «не престижной». По-вашему, это правда?

– Такое мнение возникло из-за неправильного представления о физике как о предмете еще в школе. К со-

Главное – сильно захотеть и верить в успех...

Е.В. Тимошенко

жалению, традиционно и школьники, и их родители представляют физику как предмет с большим количеством формул и длинными заумными определениями, которые надо учить наизусть, потому что «понять этот бред невозможно». Но хуже всего то, что большинство школьников считают, что эти знания бесполезны, нигде в жизни не пригодятся. Это ужасно!

В действительности, физика окружает нас повсюду, мы сталкиваемся с ней каждую секунду нашей жизни! Мы дышим – это физика, мы видим – это физика, двигаемся – опять физика! В школе не всегда объясняют предмет популярно, с примерами из жизни. И этому виной не непрофессионализм учителей – чаще всего они сами становятся заложниками обстоятельств (к примеру, уменьшение часов при том же объеме материала).

Всё же очевидно, что физика – это основа инженерной подготовки и, в целом, профессиональной и мировоззренческой культуры большого ряда специалистов. В обществе всегда останется спрос на преподавателей физики и на экспертов, способных разобраться в устройстве новых механизмов и приборов, даже не производимых в нашей стране. Уверена, что благополучие таких специалистов и резкое повышение престижа специальности – лишь вопрос времени.

Пример тому – мировой опыт: успешные специалисты-физики – одна из самых высокооплачиваемых категорий исследовательских работников в ми-

ровой практике.

– А почему Вы сами вдруг «ушли» из физики в информатику?

– Почему «вдруг»? Это не совсем так. Я стала преподавать информатику, оставшись физиком-исследователем. По сути, той же самой информатикой – алгоритмизированной математикой – мне приходилось заниматься очень много в научно-исследовательской деятельности. Ведь современная физика и моделирование исследуемых процессов напрямую связаны с программированием и использованием IT-технологий. Я, как и все современные исследователи в разных областях наук (не только физики), работающие в сфере расчётно-теоретического анализа явлений, для наглядной иллюстрации проводимых расчетов использую различные методы компьютерного моделирования процессов. И кроме применения в НИР, некоторые разработанные с моим участием прикладные приложения составляют основу лабораторных работ по физике. Поэтому я была и остаюсь в этом отношении информатиком-практиком; так что «уход», о котором идет речь, не оказался сколько-нибудь болезненным. Кроме того, мне было проще освоиться благодаря моим факультетским коллегам – очень квалифицированным специалистам, прекрасным учителям и методистам, которые всегда доброжелательны и рады помочь.

– В обществе говорят о том, что слишком много людей сегодня занимается информатикой. Вы с этим согласны?

– Думаю, здесь работают законы рынка: спрос рождает предложение. Это неизбежно. Однако при этом не стоит путать людей, которые занимаются информатикой на профессиональном уровне, то есть создают определенные программные продукты, и потребители этих готовых продуктов, которых гораздо больше.

– Можно ли стать прекрасным программистом без университетского образования, будучи просто «продвинутым юзером»?

– «Юзер», продвинут или нет, все же просто пользователь. Программист же – творческий работник; в характеристике можно указать: «талантливый программист», но «талантливый юзер»? Программист может и должен

быть универсалом, творить в разных сферах приложений и в разном стиле. Но основу квалификации и направленности его деятельности должно закладывать все-таки университетское образование – в этом я убедилась лично, получив второе образование по специальности «Прикладная информатика» в БНТУ.

– Говорят, что в жизни нужно попробовать все. А что бы Вы хотели еще узнать помимо физики, математики и информатики?

– Хотелось бы больше знать об истории культуры и политической истории нашего края, об увлекательном мире животных и растений. К слову, расширять кругозор мне помогают мои маленькие дети – они сейчас как раз находятся в пылливом возрасте, когда хочется знать ответы на многие вопросы. Поэтому приходится узнавать много нового, чтобы не потерять авторитет.

Очень интересуют психология. Обожаю танцы, стараюсь занять этим увлечением дочь (пока довольно успешно). Снова с удовольствием поиграла бы в волейбол, с коллегами или студентами – в студенчестве очень увлекалась. Но, опять же, занятость иногда вносит свои коррективы...

– У Вас есть личный рецепт успеха? Расскажите о нем.

– Рецепт успеха, пожалуй, – неиссякаемый пока оптимизм и бешеная работоспособность. Уверена, что надо работать, быть полезным, обязательно прислушиваться к мнению более опытных коллег, но, учитывая их, самому решать творчески и... все получится! Главное – сильно захотеть и верить в успех, добиваться желаемого, не искать причины для оправдания своих неудач, а продолжать двигаться вперед.

– Что бы Вы посоветовали современным девушкам и молодым людям, которые делают только первые шаги в науке?

– Придерживаться такого же оптимизма и верить в себя. На разных этапах представления результатов, их защиты мне иногда приходилось сомневаться в положительном исходе, волноваться и переживать. На помощь приходили близкие люди. Эта поддержка очень важна, нужно постараться в ворохе событий и проблем сохранить те ниточки, которые вас

ЛИЧНОСТЬ

связывают. Нужно быть благодарными за советы и помощь от друзей и коллег. И, конечно же, не забывать свои ошибки и неудачи, анализировать, делать определенные выводы, чтобы избежать их повторения. Такого рода советы в свое время дал мой наставник В.А. Юревич.

– На какой бы вопрос Вам хотелось ответить, но его так никто и не задал?

– Например, как трудно все далось? И чего я жду?

Действительно, женщине с семейным счастьем – маленькими детьми – крайне сложно заниматься такого рода «серьезными увлечениями»: руководить выполнением грантов БРФФИ и еще работать соисполнителем заданий ГПНИ. Было тяжело, не скрою. Но выручала помощь близких... Так вот и получилось, что из первого декретного отпуска в 2010 году я вышла с готовой диссертацией, из второго в 2017 году – с готовым отчетом по масштабному проекту БРФФИ.

Без лишней скромности скажу, что за короткий период времени (ведь из моих «стажных» 15 лет профессиональной деятельности, включая аспирантуру, надо вычесть 6 лет «декретных») было получено много результатов, среди них основные, конечно, – защита диссертации в 2011, скорое присвоение звания доцента в 2012 году, получение второго образования, общее количество работ – около сотни.

Что до планов... Намерена активно продолжать сложившееся сотрудничество с коллегами факультета радиотехники и компьютерных технологий БГУ, с коллегами кафедры физики БРУ и кафедры автоматизации технологических процессов МГУПА.

А сейчас надеюсь на положительный исход конкурса на получение гранта Президента Республики Беларусь. В русле его выполнения надеюсь получить результаты, которые завершили бы целостное научное направление (в перспективе – предмет для возможной работы в докторантуре). Ждем и скрепляем пальцы...

Беседовал В.И. КОРОТКЕВИЧ.

Чалавеку патрэбна не слава...

Т.А. Казімірская

Здаецца, зусім нядаўна адгучалі віншаванні да аднаго юбілею, а нямаленькі час разматвае клубочак дзён да наступнага, а потым яшчэ і яшчэ наступнага. Кожны новы дзень з'яўляецца новым набыткам да ўжо назапашаных пачуццяў, адчуванняў, перажыванняў, клопатаў, эмоцый. Пачынае настойліва і неадступна хваляваць думка: а ці ўсё зрабіў, што змог; а ці паспею выканаць заплававанае, ажыццявіць жаданае. А ў непазбежнай спрэчцы паміж днём учарашнім і заўтрашнім, паміж мінулым і будучым перамагае будні ці святочны, але ўсё ж такі сённяшні дзень, напоўнены турботамі, якія толькі на першы погляд здаюцца звычайнымі, звыклымі і часам нават нецвятымі, але менавіта ў іх выяўляецца любоў да родных і блізкіх, адданасць любімай справе, добрасумленнае выкананне прафесійных абавязкаў і проста чалавечнасць...

Верыцца, што наш юбіляр, Таццяна Анатольеўна Казімірская, старшы выкладчык кафедры агульнага і славянскага мовазнаўства, пазнае ў гэтых радках сябе.

Таццяна Анатольеўна скончыла філалагічны факультэт МДП імя А. А. Куляшова па спецыяльнасці «Беларуская мова і літаратура» (1984), аспірантуру МДУ імя А. А. Куляшова (пры кафедры беларускай мовы) па спецыяльнасці «Беларуская мова» (1999). Працавала выкладчыкам беларускай мовы і літаратуры ў Горацкім педагагічным вучылішчы Магілёўскай вобласці (1984–1989). У Магілёўскім дзяржаўным універсітэце імя А. А. Куляшова працуе з 1989 года (яшчэ з таго часу, калі ён называўся педагагічным інстытутам). Выдатны педагог, цудоўны куратар, прыпынковы кіраўнік падпрэктаў... Звычайныя паўсядзёжныя заняткі, падрыхтоўка да алімпіяд і да цэнтралізаванага тэставання, правядзенне выхаваўчых мерапрыемстваў... А якія б абавязкі яна ні

ЮБІЛЕЙ

выконвала – усе адказна, добрасумленна і абавязкова – з душой. Бо як жа інакш? Заўсёды здзіўляе ўменне Таццяны Анатольеўны трапіна, нязлосна пажартаваць, ды так, што будучы рагатаць усе навокал, а яна нават не ўсміхнецца. Дасціпныя студэнты ў свой час далі ёй мянушку «Язык што брытва». Так і прыжылася гэта мянушка, а разам з тым і чаканне (якое, дарэчы, выкладчыца заўсёды апраўдвае), што яе носьбіт абавязкова дасць трапную ацэнку любой сітуацыі здарэнню, наколькі б нечаканымі яны ні былі.

Уражае адказнасць, з якой ставіцца Таццяна Анатольеўна не толькі да сваіх прафесійных, але і да маральных абавязкаў. Яна дапамагае ацаніць значнасць і неабходнасць як зробленай справы, так і таго, што яшчэ толькі плануецца ажыццявіць, стварае добразычлівую працоўную атмасферу, дае магчымасць адчуць сябе важным і годным. Напэўна не будзе памылкай, калі сказаць, што гэтую адказнасць выкладчыца ўпівала з малаком маці. Неяк давялося папрасіць Таніну маму, каб яна расказала, якая Таня была маленькай. Надзея Георгіеўна шыра здзіўлілася: «Таня? Маленькая? Яна заўсёды была дарослай!»

У чым тава шчасце, чалавек? У чым Ваша шчасце, Таццяна Анатольеўна? Упэўнена: Вы схільны пагадзіцца, што сэнс яго ў выказаных Максімам Танкам радках:

Простае шчасце людское,
Так, як і наша з табою,
Пэўна, складаецца з солі,
З хлеба, сабранага ў полі,
З поту, дарожнага пылу,
З роднага небасхілу,
З дружбы, мацнейшай ад смерці,
З песні... І так мне здаецца:
Каб з чаго іншага скласці,
Дык ці было б яно шчасцем?

Клопат пра годнае падвядзенне вынікаў, асабліва напярэдадні любога юбілею, такі натуральны. Што набыта і што страчана, што магло быць ужо зроблена, што абавязкова зробіцца і чаму, на жаль, ужо збыццна не суджана. Што залічыцца там, тады, на мяжы паміж явай і тым, што зараз усведаміць проста немагчыма. Ваш, Таццяна Анатольеўна, самы важны і самы каштоўны набытак, самае высокае дасягненне – канечне, Чалавечнасць. А калі дадаць яшчэ прафесіяналізм, дастойную ацэнку калег і студэнтаў, бяскончую павагу сяброў і знаёмых, то чаго яшчэ можна жадаць?

З Днём нараджэння, Таццяна Анатольеўна!

В. М. ШАРШНЁВА,
завядчык кафедры
агульнага і славянскага
мовазнаўства.

У ВАС СМАРТФОН – И ВЫ В ОПАСНОСТИ!

Все чаще в научной литературе и в СМИ мы встречаем термины «цифровое слабоумие» и «информационная псевдобезбездность». Они похожи на злую шутку или даже на ругательство, но на самом деле определяют очень серьезное явление в современном информационном обществе. На протяжении последних десяти лет ученые стали отмечать, что все больше представителей «цифрового поколения» страдают потерей памяти, расстройством внимания, когнитивными нарушениями и депрессией. Исследования показывают, что в мозгу таких пациентов наблюдаются изменения, схожие с теми, что появляются после черепно-мозговой травмы или на ранней стадии деменции – слабоумия.

Термин «digital dementia» (цифровое слабоумие) пришел из Южной Кореи, ранее других стран ставшей на путь цифровизации информации (сегодня в Южной Корее самый высокий процент наличия смартфонов у населения – около 90 %). Однако вместе со смартфонами и другими гаджетами вирус цифрового слабоумия проникает во все страны и все слои общества. Это еще одно проявление глобализма. По запросу «digital dementia» Google уже выдает около 30 миллионов ссылок на английский язык. Однако в нашем обществе, несколько позже присоединившемся к цифровому миру, эта проблема еще не получила должного внимания.

На Западе количество научных публикаций, касающихся влияния цифровых технологий на развитие мозга и здоровье человека, нарастает год от года. Нейробиологи, физиологи мозга, педиатры, психологи и психиатры рассматривают проблему с разных сторон. Среди них – директор психиатрического госпиталя при университете в Ульме (Германия) Манфред Шпитцер; британский нейробиолог, профессор Оксфордского университета Сьюзен Гринфилд; биолог, доктор Арик Сигман; американский педиатр Крис Роун и др.

При этом специалисты, занимающиеся проблемой цифрового слабоумия, не являются ретроградами и противниками информационного прогресса (хотя многие их считают таковыми и, например, Шпитцер постоянно получает по электронной почте угрозы гаджетовых фанатов). Просто эти ученые первыми осознали, что представляет собой оборотная сторона новых технологий и чем они опасны для детей и молодежи.

Установлено, что современный семилетний ребенок в Европе уже провел у экранов больше года (если считать по 24 часа в сутки), а 18-летний европеец – больше четырех лет! С этих шокирующих цифр начинается доклад Арика Сигмана о цифровом слабоумии Европарламенту. Сегодня западный подросток в среднем тратит на «общение» с экранами около восьми часов в сутки. А это время – украденное у жизни, поскольку он не разговаривал с родителями, не читал книг, не занимался спортом, не играл на улице, т.е. не делал ничего, что необходимо для формирования мозга человека и его тела.

Подобно тому как растут мускулы во время тренировок, то же делают и нейроны, обзаводясь большим количеством отростков, а значит – более развитыми связями с другими клетками. «Ничто не может заменить того, что дети получают от собственного, свободного и независимого мышления, когда они исследуют физический мир и сталкиваются с чем-то новым», – считает британский профессор психологии Т. Бирон.

Но с 1970 года радиус активности детей, или количество пространства вокруг дома, в котором дети свободно исследуют окружающий мир, в городах сократился на 90%. Мир сжимается до размеров экрана планшета. Теперь дети не гоняют по улицам и дворам, не лазают по деревьям, не бегают под дождем, не болтают друг с другом часами, а сидят, уткнувшись в смартфон или планшет. «Удивительно, как быстро сформировался совершенно новый тип среды, где вкус, обоняние и осязание не стимулируются, где большую часть времени мы сидим у экранов, а не гуляем на свежем воздухе и не проводим время в разговорах лицом к лицу», – пишет Сьюзен Гринфилд.

У человека, не тренирующего память каким бы то ни было напоминанием (а зачем? все в смартфоне и навигаторе!), неиз-

бежно возникают проблемы с памятью. Запоминание напрямую связано с глубиной переработки информации. Это научный факт, многократно доказанный экспериментально, например, в опытах Манфреда Шпитцера. Глубина же обработки информации, почерпнутой подростком, «скользящим» с сайта на сайт в Интернете, близка к нулю. Подтверждение тому – школьные и студенческие «рефераты». Представители поколения Cory and Paste просто копируют куски текста из Интернета, порой даже не прочитывая, и вставляют в итоговый документ. Работа сделана. В голове – пусто.

Сказать, что дети стали умнее благодаря Интернету, нельзя. Нынешние одиннадцатилетние выполняют задания на уровне восьми- или девятилетних детей 30 лет назад. Может быть, «цифровые» дети стали более креативными? Это тоже не так. В 2010 году в Колледже Вильгельма и Марии в Виргинии (США) были подведены итоги исследования, в котором участвовало около 300 тысяч детей, начиная с 1970-го года. Оказалось, что с 1990 года творческие способности американских детей пошли на убыль. Они менее способны производить уникальные и необычные идеи, у них слабее чувство юмора, хуже работают воображение и образное мышление.

«Я опасаясь, что цифровые технологии инфантилизируют мозг, превращая его в подобие мозга маленьких детей, которых привлекают жужжащие звуки и яркий свет, которые не могут концентрировать внимание и живут настоящим моментом», – отмечает Сьюзен Гринфилд.

Сидение за экранами гаджетов влечет за собой и другие проблемы, например, ожирение, болезни опорно-двигательного аппарата, невралгические расстройства. Отмечено, что чем больше времени подростки проводят в социальных сетях, тем сильнее они чувствуют себя одиночками. Социализация подростков, черпающих модели поведения в Интернете и соцсетях, терпит крах, способность к эмпатии снижается. Это дополняется выраженной немотивированной агрессией.

Как отмечает Арик Сигман, дети любят конфеты, однако это не повод кормить их конфетами на завтрак, обед и ужин. Так и любовь к гаджетам – не повод повсеместно внедрять их в детских садах и школах. Не стоит бояться, что ребенок упустит время и не освоит новейших устройств. Специалисты утверждают, что никакие специальные способности для такого освоения человеку не требуются. «Лучшее, что вы можете сделать для своего ребенка, это не покупать ему планшет или смартфон, пока он не выучится как следует и не сформирует свой мозг», – считает Манфред Шпитцер.

Производители гаджетов и цифровых технологий как никто другой понимают их достоинства и недостатки. Поэтому в своих собственных семьях ограничивают их использование детьми. Например, один из пионеров эры информационных технологий Стив Джобс запрещал своим трем детям-подросткам использовать гаджеты по вечерам и в выходные дни. Крис Андерсон, один из основателей 3D Robotics, запрещал своим пятерым детям использовать цифровые устройства в спальне. Эван Уильямс, создатель сервисов Blogger и Twitter, разрешал двоим своим сыновьям использовать планшеты и смартфоны не дольше часа в день. Алекс Константинополь, директор OutCast Agency, ограничивал использование планшетов и ПК в доме 30 минутами в день, а пятилетнему сыну вообще запрещал гаджеты.

Сегодня в развитых странах, в семьях образованных людей, начала распространяться мода на запрет использования гаджетов детьми. Ничто не может заменить живого общения с родителями и друзьями. Правы родители, которые водят своих детей в кружки, читают им книжки на ночь, вместе обсуждают прочитанное, накладывают ограничения на использование гаджетов. Лучших инвестиций в будущее ребенка придумать невозможно.

Подготовил С. СОМОВ.

День 8.

Мы уже привыкли вставать к 8 часам утра, поэтому без труда пришли на лекцию по культуре, за которой последовал урок традиционного вырезания из бумаги. Это занятие является одним из старейших в Китае, небольшой экс-

курс в историю вырезания нам провел мастер этого дела: показал свои работы и предложил их в качестве приза самому талантливому его ученику. Мы очень усердно старались, и работа Ирины Юрьевны удостоилась самой высокой похвалы. Усидчивость, усердность и сосредоточенность – вот главные качества, которыми должен обладать человек, чтобы вырезать отличную вазу или бабочку.

День 9.

В этот день мы посетили очень увлекательные лекции! Нам рассказали о том, где лучше всего путешествовать в Китае, о самых

КИТАЙ КАК ОТКРЫТИЕ

Продолжение. Начало в № 6 (250)

необычных и интересных местах. Затем мы отправились на занятие по раскрашиванию масок традиционной пекинской оперы. Это было необычно и очень весело, мы много смеялись, и к концу занятий у нас получились достаточно красивые маски.

После привычных утренних лекций и сытного обеда наступила наша очередь почувствовать себя преподавателями, и мы отправились проводить лекцию для китайских студентов, изучающих русский язык как второй иностранный.

В своей лекции мы хотели показать красоту и разнообразие русской поэзии. Нами были отобраны стихотворения А.С. Пушкина, С.А.Есенина и В.В. Маяковского. Китайские студенты были до слез впечатлены произведениями русских поэтов и пообещали усерднее изучать «великий и могучий»!

День 10.

В этот день делегация нашего университета

во главе с первым проректором и начальником отдела международных связей встречалась с ректором Аньшаньского педагогического университета (АПУ). Это был теплый прием, где представители обоих университетов поделились впечатлениями от встречи, обсудили планы на будущее и перспективы дальнейшего сотрудничества.

Затем мы были приглашены на лекцию по истории Беларуси, которую вел первый проректор нашего университета Дмитрий Сергеевич Лавринович – приглашенный профессор АПУ. Для китайских студентов эта лекция была интересна и познавательна, они смогли многое узнать о культуре и истории Беларуси.

Дарья ШАМОВА,
студентка гр. АФ-24.

День 11.

Мы к нему готовились, мы его ждали, мы его, признаться, немного боялись. В этот день проводился фестиваль национальной кухни в Аньшаньском педагогическом университете, где мы, белорусы, как и ребята из многих других стран со всего мира, представили родные блюда.

Главным нашим козырем стала основательная подготовка к этому празднику еще дома, в Могилеве. Вооружившись национальными костюмами и белорусской колбасой, мы украсили свою палатку и начали неумоимо рекламировать наши блюда. Больше всего китайским

гостям пришелся по душе бобруйский зефир, а ягодный кисель окрестили «невиданным деликатесом». Также мы исполнили песню на белорусском языке!

Собранные от продажи деньги пойдут на благотворительность и помощь нуждающимся, а для нас этот день стал временем особой гордости за нашу Родину, ее культуру и кухню. И каждый из нас гордо говорил: «Мы из Беларуси!».

День 12.

И вот, просто со скоростью света, наступил день прощания. Как же незаметно прошли эти две недели! Казалось, только вчера мы знакомылись с университетом, нашим временным домом, да и с самим городом. Пока дорога вела нас в аэропорт, мы вспоминали все лучшие моменты, проведенные в Китае. И каждый из нас пообещал вернуться сюда не один раз! Мы выражаем огромную благодарность нашему университету за то, что он воплощает мечты в жизнь!

Алена КОЛЕЙНИКОВА,
студентка гр. АФ-33.

25 ліпеня і 6 жніўня адбыліся адкрыцця пасяджэнні прыёмнай камісіі МДУ імя А.А. Куляшова, на якіх было разгледжана пытанне залічэння абітурыентаў ва ўніверсітэт для атрымання вышэйшай адукацыі.

Вышэйшая адукацыя I ступені

Сёлета наш універсітэт абвясціў набор на 22 спецыяльнасці дзённай формы атрымання адукацыі і 11 спецыяльнасцей завочнай. Агульны план прыёму склаў 959 чалавек (у тым ліку 444 за сродкі рэспубліканскага бюджэту і 515 на платнай аснове). Па выніках уступных выпрабаванняў студэнтамі дзённай формы атрымання адукацыі сталі 532 абітурыенты, завочнай – 368. План прыёму на навучанне за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту выкананы нашай навучальнай установай поўнасьцю і без дадатковага набору. План прыёму на навучанне на ўмовах аплаты выкананы на 88,5 % (456 абітурыентаў сталі студэнтамі). Тры факультэты – замежных моў, педагогікі і псіхалогіі дзяцінства і фізічнага выхавання – поўнасьцю выканалі план набору на навучанне як за сродкі бюджэту, так і на платнай аснове.

Сярэдні конкурс на навучанне па ўсіх спецыяльнасцях дзённай формы навучання склаў 2,1 чалавека на месца (за сродкі рэспубліканскага бюджэту) і 0,98 (на ўмовах аплаты). Самая высокая канкурэнцыя сярод абітурыентаў за бюджэтныя месцы адзначана на спецыяльнасцях “Правознаўства” / “Эканамічнае права” (4,5 прэтэндэнта на месца) і “Рамана-германская філалогія” (4,2), за магчымасць вучыцца на платнай аснове – на спецыяльнасцях “Гісторыя (айчынная і ўсеагульная)” (1,4) і “Рамана-германская філалогія” (1,3). Найвышэйшы праходны бал пры здачы трох уступных экзаменаў для навучання за кошт бюджэтных сродкаў адзначаны на спецыяльнасцях “Правознаўства” / “Эканамічнае права” (320 балаў), “Рамана-германская філалогія” (313) і “Лагапедыя” (308), на ўмовах аплаты – на спецыяльнасцях “Правознаўства” / “Эканамічнае права” (212), “Руская мова і літаратура” (210) і “Рамана-германская філалогія” (203). У параўнанні з 2017 годам істотна павысіліся праходныя балы на спецыяльнасці “Інфарматыка” (на 71 бал), “Біялогія і геаграфія” і “Дашкольная адукацыя” (на 53 балы), “Руская мова і літаратура” (на 45 балаў).

Зводная інфармацыя пра размеркаванне студэнтаў дзённай формы атрымання адукацыі па спецыяльнасцях, пра конкурс і праходныя балы змешчана ў табліцы.

Спецыяльнасць	Усяго залічана	Залічана на бюджэт	Конкурс на бюджэт	Праходны бал на бюджэт	Залічана на платнай аснове	Конкурс на платнай аснове	Праходны бал на платнай аснове
Факультэт замежных моў							
“Рамана-германская філалогія” (Англійская мова і літаратура. Нямецкая мова)	43	17	4,2	313	68	1,3	203
“Рамана-германская філалогія” (Англійская мова і літаратура. Французская мова)	42						
Гісторыка-філалагічны факультэт							
“Гісторыя і грамадазнаўчыя дысцыпліны”	20	15	2,1	257	5	1	166
“Гісторыя (айчынная і ўсеагульная)”	20	15	1,4	273	5	1,4	197
“Беларуская мова і літаратура”	17	17	1,3	187	0	0	0
“Руская мова і літаратура”	20	16	1,9	251	4	0,8	210

ВЫНІКІ ПРЫЁМНАЙ КАМПАНІІ – 2018

“Журналістыка (друкаваныя СМІ)”	20	10	2,1	317*	10	1,2	235*
Факультэт педагогікі і псіхалогіі дзяцінства							
“Дашкольная адукацыя”	20	40	2,9	230	40	1,1	138
“Лагапедыя”	20						
“Псіхалогія”	20						
“Сацыяльная педагогіка”	20						
Факультэт пачатковай і музычнай адукацыі							
“Пачатковая адукацыя”	42	42	1,2	208	–	–	–
“Музычнае мастацтва, рытміка і харэаграфія”	16	10	2,1	308*	6	0,6	222*
Факультэт матэматыкі і прыродазнаўства							
“Біялогія і хімія”	22	19	1,5	243	3	0,6	166
“Біялогія і геаграфія”	20	15	2,5	201	5	1	124
“Матэматыка і інфарматыка”	16	16	1,3	163	0	0	0
“Фізіка і інфарматыка”	15	15	1,1	130	0	0	0
“Інфарматыка”	16	15	1,7	188	1	0,2	116
Факультэт фізічнага выхавання							
“Фізічная культура”	60	39	2,2	219	21	1,2	174
Факультэт эканомікі і права							
“Правознаўства”	40	2	4,5	320	58	1,1	212
“Эканамічнае права”	20						
“Эканоміка і кіраванне на прадпрыемстве”	3	1	4,0	257	2	0,1	182

(* – максімальны бал на спецыяльнасцях, для паступлення на якія прадугледжаны экзамен па дысцыпліне “Творчасць”, – 500)

Сярэдні конкурс на навучанне на завочнае навучанне ва ўніверсітэце склаў 1,9 абітурыента на месца (за сродкі рэспубліканскага бюджэту) і 1,6 (на ўмовах аплаты). Самы высокі конкурс на навучанне за сродкі рэспубліканскага бюджэту адзначаны на спецыяльнасцях са скарачэнным тэрмінам навучання: “Дашкольная адукацыя” (2,6 прэтэндэнта на месца) і “Правознаўства” (2,3). Найбольшая канкурэнцыя сярод абітурыентаў за навучанне на ўмовах аплаты зафіксавана на факультэце педагогікі і псіхалогіі дзяцінства: “Дашкольная адукацыя (3 гады)” – 3,3 чалавека на месца, група спецыяльнасцей (“Лагапедыя”, “Псіхалогія”, “Дашкольная адукацыя”, “Сацыяльная педагогіка”) з агульным конкурсам – 2,2.

Зводная інфармацыя пра размеркаванне студэнтаў завочнай формы атрымання адукацыі па спецыяльнасцях, пра конкурс і праходныя балы змешчана ў табліцы.

Спецыяльнасць	Усяго залічана	Залічана на бюджэт	Конкурс на бюджэт	Праходны бал на бюджэт	Залічана на платнай аснове	Конкурс на платнай аснове	Праходны бал на платнай аснове
Гісторыка-філалагічны факультэт							
“Гісторыя і грамадазнаўчыя дысцыпліны”	16	–	–	–	16	0,8	136
Факультэт педагогікі і псіхалогіі дзяцінства							
“Дашкольная адукацыя”	24	45	1,7	150	59	2,2	164
“Лагапедыя”	40						
“Псіхалогія”	20						
“Сацыяльная педагогіка”	20						
“Дашкольная адукацыя (3 гады)”	28	20	2,6	242**	8	3,3	219**

Факультэт пачатковай і музычнай адукацыі							
“Пачатковая адукацыя”	20	5	2	155	15	1,5	146
“Пачатковая адукацыя (3 гады)”	25	20	1,7	216**	5	2	194**
Факультэт фізічнага выхавання							
“Фізічная культура”	49	24	1,5	176	25	1,7	174
“Фізічная культура (3,5 года)” (спецыялізацыя “Трэнерская работа па відзе спорту”)	25	20	1,4	181**	5	1,4	228**
Факультэт эканомікі і права							
“Правознаўства”	46	2	2	226	64	1,5	169
“Эканамічнае права”	20						
“Правознаўства (4 гады)”	15	3	2,3	238**	12	0,5	147**
“Сацыялогія”	20	1	2	143	19	1,2	146

(* – максімальны бал на спецыяльнасцях са скарачэнным тэрмінам навучання – 300)

У 2018 годзе, як і год таму, без уступных экзаменаў у МДУ імя А.А. Куляшова на спецыяльнасці, пералік якіх устаноўлены Міністэрствам адукацыі, маглі паступаць выпускнікі класаў педагогічнай скіраванасці пры наяўнасці ў дакуменце аб адукацыі адзнак, не ніжэйшых за 7 балаў, па ўсіх вучэбных прадметах і адзнак, не ніжэйшых за 8 балаў, па прадметах профільных выбраваных. Гэтай ільготай сёлета скарысталіся 18 абітурыентаў (у 3 разы больш, чым летась), якія сталі студэнтамі наступных факультэтаў: гісторыка-філалагічнага, матэматыкі і прыродазнаўства – па 6 чалавек, педагогікі і псіхалогіі дзяцінства – 3 чалавекі, пачатковай і музычнай адукацыі – 2 чалавекі, фізічнага выхавання – 1 чалавек.

Акрамя выпускнікоў педкласаў, без уступных выпрабаванняў студэнтамі ўніверсітэта сталі пераможцы заключнага і трэцяга (абласнога) этапаў рэспубліканскай алімпіяды на вучэбна-прадметнае 2017/2018 навучальнага года, асобы, узнагароджаныя залатымі ці сярэбранымі медалямі, або выпускнікі ўстаноў сярэдняй спецыяльнай адукацыі, якія маюць дыплом з адзнакай (усяго 24 чалавекі). Шэрагі студэнтаў факультэта фізічнага выхавання папоўнілі 5 прызёраў міжнародных спартыўных спаборніцтваў, якія таксама залічаны ў МДУ імя А.А. Куляшова без экзаменаў.

Вышэйшая адукацыя II ступені (магістратура)

У 2018 годзе набор у МДУ імя А.А. Куляшова ажыццяўляўся па 9 спецыяльнасцях вышэйшай адукацыі II ступені. Упершыню ў нашым універсітэце будуць рэалізаваны 2 адукацыйныя праграмы практыка-арыентаванай магістратуры з паглыбленай падрыхтоўкай спецыялістаў – “Адукацыйны менеджмент” і “Правое забеспячэнне гаспадарчай дзейнасці”. Студэнтамі дзённай формы атрымання адукацыі сталі 112 чалавек (у тым ліку 14 на платнай аснове), завочнай – 44 чалавекі (з іх 20 на ўмовах аплаты). Трэба адзначыць, што магістратура як ступень вышэйшай адукацыі становіцца ўсё больш запатрабаванай: у параўнанні з мінулым годам колькасць залічаных магістрантаў узрасла на 53 працэнты.

Трэба адзначыць, што праца прыёмнай камісіі была арганізавана ў строгай адпаведнасці з нарматыўнай дакументацыяй, пацвярджаннем чаму служыць адсутнасць прынцыповых зауваг з боку прадстаўнікоў Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь. Плэннай працы прыёмнай камісіі паспрыяла добрасумленнае выкананне сваіх абавязкаў супрацоўнікамі адміністрацыйна-гаспадарчай службы, аддзела інфармацыйных тэхналогій, выдавецкага цэнтра, медпункта, буфета, інтэрната.

Д.А. ДОЎГАЛЬ, А.А. ПАПЕЙКА,
намеснікі адказнага сакратара прыёмнай камісіі.

ВУЧОНЫ І ВЫНАХОДНІК, АДДАНЫ СВАЁЙ ПРАЦЫ, МІХАІЛ МІТРАФАНАВІЧ САМБІКІН

Міхал Мітрафанавіч Самбікін нарадзіўся 9 мая 1878 года на Быкавых хутарах сённяшняй Валгаградскай вобласці ў сям'і паштовага чыноўніка. Род Самбікіных паходзіць з памежжа Магілёўшчыны і Браншчыны. Блізкі сваяк бацькі М.М. Самбікіна – Пётр Васільевіч Самбікін у 1870–1900-х гадах выкладаў матэматыку і географію ў Чавускім павятовым вучылішчы.

Пасля заканчэння Варонежскага рэальнага вучылішча (1897) Міхал Мітрафанавіч пэўны час (1897–1898) працаваў чыноўнікам паштова-тэлеграфнай установы ў Пензе, але імкненне да навукі прывяло да нежадання ісці па бацькавым шляху. Міхал паступае вучыцца (1898) на сельскагаспадарчы факультэт Кіеўскага політэхнічнага інстытута. Падчас вучобы Самбікін займаўся рэвалюцыйнай дзейнасцю: удзельнічаў у студэнцкіх маніфестацыях супраць царскага ўрада, за што ў 1902 годзе быў высланы з Кіева тэрмінам на адзін год. Пасля заканчэння вучобы ў 1904–1905 гадах М.М. Самбікін працаваў асістэнтам кафедры метэаралогіі Кіеўскага політэхнічнага інстытута, у 1905–1910 гадах – навуковым супрацоўнікам Кіеўскай метэаабсерваторыі.

На працягу 1910 года Міхал Мітрафанавіч працаваў у Пецярбургскай Галоўнай фізічнай абсерваторыі пад кіраўніцтвам вядомых навукоўцаў-прафесараў А.А. Камінскага і П.І. Броўнава.

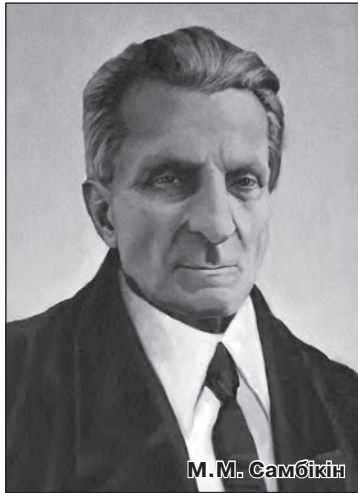
Напрыканцы 1910 года ма-

ладага вучонага накіроўваюць у Палтаўскую губерню для стварэння там метэаралагічнай сеткі. Да 1914 года на тэрыторыі губерні была створана і знаходзілася пад кіраўніцтвам М.М. Самбікіна сетка з амаль 170 метэаралагічных станцыяў, акрамя гэтага Міхал Мітрафанавіч адкрыў 1950 пунктаў па вывучэнні градавых з'яў на Палтаўшчыне. За такую плёную працу М.М. Самбікін у 1915 годзе быў выбраны членам-карэспандэнтам Галоўнай фізічнай абсерваторыі і Пецярбургскай акадэміі навук.

Адначасова з працай у метэаслужбе М.М. Самбікін, з адкрыццём у Палтаве педінстытута, з'яўляўся прафесарам (1913) і загадчыкам кафедры метэаралогіі гэтай навучальнай установы.

Пасля рэвалюцыі і да 1930 года Самбікін працаваў у сістэме Украінскай метэаралагічнай службы, чытаў лекцыі (1921–1930) у Палтаўскім сельскагаспадарчым і педагагічным інстытутах па метэаралогіі і фізічнай географіі, з'яўляўся намеснікам дырэктара па вучэбнай рабоце ПСГІ. На працягу шэрагу гадоў (1923–1928) Міхал Мітрафанавіч працаваў у якасці кансультанта ў Дзяржстраху Украіны пры выпрацоўцы тарыфаў па сельскагаспадарчым страхаванні.

У 1930 годзе М.М. Самбікін быў пераведзены на працу ў Харкаўскі гідраметэаралагічны інстытут, дзе ён у якасці старшага навуковага супрацоўніка займаўся вывучэннем замаразкі, засух. Самбікін удзельнічаў у Усесаюзным з'ездзе па барацьбе з засухай

М.М. Самбікін

(1931), у экспедыцыі па барацьбе з замаразкамі (1933).

З 1934 года Міхал Мітрафанавіч канчаткова прысвячае сябе працы ў вышэйшых навучальных установах. Сем год свайго жыцця М.М. Самбікін аддаў працы ў Беларусі. У 1934–1941 гадах ён працаваў прафесарам, загадчыкам кафедры метэаралогіі Горацкага сельскагаспадарчага інстытута, адначасова працаваў сумяшчальнікам (1935–1938), прафесарам кафедры фізічнай географіі Магілёўскага педінстытута (1938–1940). У Магілёве Міхал Мітрафанавіч чытаў курсы метэаралогіі, кліматалогіі, фізічнай географіі (1937–1941). Вучнямі прафесара М.М. Самбікіна

ДА 105-ГОДДЗЯ ЎНІВЕРСІТЭТА

з'яўляюцца, сярод іншых, стаўшыя ў пасляваенны час кандыдатамі навук, дацэнтамі Магілёўскага педінстытута П.А. Лярскі, М.С. Ратабыльскі, С.С. Майсееў. У 1938–1941 гадах М.М. Самбікін з'яўляўся старшынёй экзаменацыйнай камісіі па географіі ў МДПІ.

У 1940/1941 навучальным годзе вядомы прафесар чытаў курс эканамічнай географіі ў Белкамвузе.

Да вайны прафесар Самбікін падрыхтаваў 8 беларускіх аспірантаў па спецыяльнасці "Сельскагаспадарчая метэаралогія".

Міхал Мітрафанавіч быў мужным і гераічным чалавекам. 8 ліпеня 1941 года, калі немцы захапілі чыгуначны вакзал г. Горкі, прафесар Самбікін (на 64 годзе жыцця) з заплечнікам на спіне, з жонкай і супрацоўнікамі інстытута пешшу пагнаў статак са 130 галовамі пародзістай рагатай жывёлы на ўсход. Падчас цяжкага 1100-кіламетравага пераходу, які доўжыўся каля месяца і суправаджаўся бесперапыннымі налётамі варажэй авіяцыі, М.М. Самбікін зрабіў усё, каб захаваць жыццё людзям і выратаваць жывёлу (загінула толькі чатыры буронкі).

На працягу вайны прафесар Самбікін працаваў загадчыкам кафедры фізікі і метэаралогіі Таджыцкага сельскагаспадарчага інстытута (1941–1943), загадчыкам кафедры географіі Благавешчанскага

педінстытута (1943–1945). М.М. Самбікін арганізаваў географічныя факультэты ў

педінстытутах Благавешчанска і Камсамольска-на-Амуры.

У 1945–1953 гадах прафесар М.М. Самбікін загадваў кафедрай фізічнай географіі, з'яўляўся дэканам географічнага факультэта Сталінградскага педагагічнага інстытута, чытаў не толькі фізіка-геаграфічныя, але і эканоміка-геаграфічныя курсы. У 1950-х гадах Міхал Мітрафанавіч узначальваў Сталінградскі аддзел сельскагаспадарчым інстытуце (у гэтай ВНУ ён працаваў да самай апошняй хвіліны свайго жыцця) па сельскагаспадарчай метэаралогіі для студэнтаў аграмічнага факультэта і гідраметэаралогіі для будучых інжынераў-гідратэхнікаў.

Памёр М.М. Самбікін на 91 годзе жыцця (у 1968 годзе).

У спадчыну нашчадкам Міхал Мітрафанавіч пакінуў больш за 100 навуковых прац, у т.л. 8 манаграфій па сельскай гаспадарцы, метэаралогіі, фізічнай географіі, некаторыя з якіх не згубілі сваёй актуальнасці і сёння. М.М. Самбікін з'яўляецца аўтарам-вынаходнікам бура для даследаванняў цяжкіх глеб – бура "Сістэмы Самбікіна".

І.М. ШАРУХА,
кандыдат педагагічных навук,
дацэнт, прафесар кафедры
прыродазнаўства.

3 хронікі жыцця Магілёўскага настаўніцкага інстытута ў 1918 годзе

У.М. Тычынін

1918 г. з'яўляецца адным з самых маладаследаваных гадоў у гісторыі Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.А. Куляшова. Гэты год у гісторыі краіны і нашай установы быў рэвалюцыйным і лёсавызначальным, бо напрыканцы яго інстытут стаў вышэйшай навучальнай установай, што і прадвызначала ў будучым магчымасць пераўтварэння яго ва ўніверсітэт.

Недаследаванасць падзей 1918 года мае аб'ектыўную аснову – захавалася мала архіўных спраў, якія б адлюстроўвалі падзеі 1917–1918 гг. Нам удалося атрымаць справу № 45 "Журнал ісходзящих бумаг Могилевского учительского института" фонда № 2258 Магілёўскага настаўніцкага інстытута ў Нацыянальным гістарычным архіве Беларусі. Па запісе ў вопісе фонда яна адносіцца да 1917-га года, але ўтрымлівае запісы за 1917–1920-я гады.

Навучальны год у інстытуце 20 красавіка быў завершаны, а гадванцы першага і другога класаў пераведзены ў наступныя класы. Пасля заканчэння навучальнага года аб'ём пераліскі зменшыўся. Тым не менш, праца калектыву працягвалася. Шукаліся сродкі на ўтрыманне інстытута ў маі–жніўні 1918 г.

У чэрвені вялася перапіска аб публікацыі ў магілёўскай газеце "Труд" і іншых выданнях аб'яў аб умовах паступлення ў інстытут.

Аб'явы былі разасланы таксама па паштовых канторах Магілёўскай губерні, у тым ліку на тэрыторыі, якая знаходзілася пад савецкім кантролем.

Як звычайна, адсылаліся просьбы і дакументы аб фінансаванні інстытута.

У ліпені 1918 г. адміністрацыя інстытута рабіла запыты ва Упраўленне Віленскай навучальнай акругі аб магчымасці паступлення яўрэяў у "раней толькі праваслаўны настаўніцкі інстытут". Звязана гэта было з выдачай ва Упраўленні Віленскай навучальнай акругі гадванцу чацвёртага класа Віленскага яўрэйскага настаўніцкага інстытута Абраму–Лейману Ашэраву–Янкеву Ельману дакументаў аб пераводзе ў адпаведны клас Магілёўскага інстытута.

Асноўнымі праблемамі, якія адлюстраваны ў жніўняўскай перапісцы, заставаліся пытанні фінансавання і прыёму дакументаў для паступлення.

У сувязі з рэальным падзелам Магілёўскай губерні на зоны нямецкага і савецкага кантролю і планах яе ліквідацыі 12 жніўня з'яўляюцца дакументы, якія накіроўваюцца ў Мінскія органы ўлады. Выкладчыку Сакалову быў накіраваны ліст з просьбай дабіцца даведкі "ва ўстановах Мінскай акупацыйнай улады" выніку хадайніцтва Упраўлення Віленскай навучальнай акругі аб забеспячэнні ўтрымання сярэдніх навучальных устаноў г. Магілёва і Магілёўскага настаўніцкага інстытута. Сакалова адначасова прасілі "ўзяць на сябе перамовы" з Мінскай губернскай земскай управы па пытанні аб часовым субсідзіраванні грашовымі сродкамі інстытута.

Падтрымаць хадайніцтва інстытута да Мінскай акупацыйнай улады аб уключэнні ў спісы для "атрымання ўтрымання" прасілі таксама памочніка Магілёўскага гарадскога галавы.

З сярэдзіны жніўня ўзмацніліся

клопаты, звязаныя з набліжэннем пачатку новага навучальнага года. Кіраўніцтва інстытута накіравала просьбу начальніку магілёўскага ўезда дазволіць навучэнцам правоз у г. Магілёў харчовых прадуктаў для сябе з 15 жніўня па 8 верасня.

Ва Упраўленне Віленскай навучальнай акругі накіроўваецца паведамленне аб страце прадметаў у выніку рэвізійных некаторых інстытутскіх памшанняў на суму 205 руб. 80 кап.

Друкуюцца аб'явы ў магілёўскіх газетах "Труд" і "Эхо".

Рассялюцца лісты аб умовах прыёму.

З 29-га жніўня пачынаецца расылка пасведчанняў аб залічэнні ў інстытут навучэнцаў.

Верасень распачаўся з паведамлення Самуілу Ісакавічу Ліўшыцу аб закупцы 200 пудоў іржаной мукі і 50 пудоў круп для супрацоўнікаў інстытута.

У інстытут з'явіліся сродкі для ўтрымання супрацоўнікаў за ліпень–жнівень на суму 12 145 руб. 02 кап., для аплаты стыпендыяў навучэнцам, для платы за аб'явы ў газеце "Труд", за работы асенізатара і інш.

Найбольш частымі ў верасні былі паведамленні аб залічэнні навучэнцаў у класы інстытута, аб пераводзе навучэнцаў.

Пасведчанне аб залічэнні Міхалу Іванавічу Агееву сведчыць пра тое, што пачатак заняткаў у першым класе быў прызначаны на 17 верасня па новым стылі. Навучэнцы павінны былі прыбыць а дзевяці гадзіне раніцы. Падобныя пасведчанні дасылаліся і іншым навучэнцам. Некаторым абітурыентам паведамлялася, што яны павінны з'явіцца 16-га для здачы экзаменаў.

Паралельна ў інстытуце праводзіліся рамонтныя работы, падпрымаліся меры па забеспячэнні інстытута дрэвамі, электрычным асвятленнем, сродкамі гігіены і г.д.

У верасні было праведзена дзевяць педагагічных саветаў інстытута па гэтых і многіх іншых пытаннях.

Дасылаліся каштарысы на

ўтрыманне інстытута ў 1919 г.

У верасні 1918 г. памёр выкладчык гісторыі, географіі і палітэканоміі Міхал Рыгоравіч Руднеў, пра гэта было паведамлена ва Упраўленне 24 верасня. Замест яго ў штат быў прыняты Яўген Іосіфавіч Бычкоў, якому 28 верасня абвясцілі аб абранні штатнага выкладчыкам і прапанавалі 1-га кастрычніка прыступіць да заняткаў.

Аналіз ліставання сведчыць, што добрым пачатак навучальнага года не атрымаўся. Магчыма, ўмовы пражывання навучэнцаў былі нялёгкімі. Ужо напачатку кастрычніка кіраўніцтва інстытута масава выдае адпущныя білеты навучэнцам.

Дырэктару інстытута ў кастрычніку 1918 г. прыходзілася вырашаць сямейныя і побытавыя пытанні. На працягу года ён дабіваўся выслення з кватэры інстытута Гутаравай, сям'я якой не мела адносінаў да працы ў інстытуце, у тым ліку праз судовыя органы. У кастрычніку У.М. Тычынін выдаў пасведчанне выкладчыку Бахарэвічу аб тым, што ён удавец, і да ўступлення яго ў другі шлюб "перашкод з боку дырэктара не назіраецца".

У выніку цяжкай працы У.М. Тычынін вымушаны быў 12 кастрычніка прасіць Упраўляючага навучальнай акругі прадаставіць адпачынак "па хваробе" з прыкладаннем копіі пратакола педагагічнага савета за № 33 гэтага ж дня. Пасведчанне на двухмесячны адпачынак з 1 лістапада па 1 студзеня 1919 г. у сувязі з хваробай было выдадзена яму 20 кастрычніка.

Часова выконваючым абавязкі дырэктара стаў выкладчык В. Станевіч. Пры ім гаспадарчая дзейнасць працягвалася: выклікаўся асенізатыйны абоз, рабіліся спробы закупкі дроў і інш. Кіраўніцтва інстытута звярнулася з просьбай аб абмене акупацыйных грошаў інстытута на гарадскія грашовыя знакі.

**Падрыхтаваў
Аляксандр Агееў.**

Знаете ли Вы, что...

АЛФАВИТ – ПОСЛАНИЕ?

В древних культурах алфавит рассматривался не просто как набор графических знаков, а как нечто целое. Одно из его назначений – оберег, средство, призванное отводить злых духов; другое, по мнению ряда ученых, – представление модели мира. Отдельные знаки алфавита рассматривались как элементы мира и одновременно как элементы записи мира, а алфавит в целом – как имя мира. Многие алфавиты назывались путем происхождения первых букв (латинское ABCD-arium, церковнославянское азбука (азь, буки), русское алфавит (греч. алфа, бета) или серединных букв алфавита (лат. Elementaria – el+em+ten). Буквы многих алфавитов имели названия-символы (в греческом) или названия, соответствующие предметам окружающего мира (например, в древнееврейском). По принадлежности к части речи такие названия соотносились с существительными.

А вот среди названий 29 букв славянской азбуки 7 глаголов. Из них 4 – в повелительном наклонении: два в единственном числе (рцы, цы) и два – во множественном (мыслите, живите), один глагол в неопределенной форме (ять), один – в третьем лице единственного числа (ест) и один – в прошедшем времени (веди). Более того, среди названий букв встречаются и местоимения (како, шта), и наречия (твердо, зело), и имена существительные во множественном числе (люди, буки). В нормальной связной беседе один глагол приходится в среднем на три другие части речи. В названиях букв праславянской азбуки наблюдается именно такая последовательность, что наводит на мысль о связном характере азбучных наименований. Рассмотрим три первые буквы: Азь – «я». Буки (буки) – «буквы, письмена». Веди (веде) – «познал», совершенное прошедшее время от «ведити» – «знать, ведать». Объединяя названия, получаем «азь буки веде» – «я знаю буквы». Объединяются во фразы и все последующие буквы: «Азь буки веде. Глаголь добро есте. Живите зело, земля, и, иже како люди, мыслите нашъ онъ покои. Рцы слово твердо – укь фьреть Херь. Цы, черве, шта Ъра юсь яти!»

Существует мнение, что праславянская азбука представляет собой Послание. И если придать ему современное звучание, получится примерно так: Я знаю буквы. Письмо – это достояние. Трудитесь усердно, земляне, как подобает разумным людям. Постигайте мироздание! Говорите слово твердо: Знание – дар Божий! Дерзайте, вникайте, чтобы Сущего свет постиг!

**Материалы подготовлены
Т.В. МОСЕЙЧУК.**